

Redogörelse för Nordiska ministerrådets arbete med barn och unga 2022 – 2023

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
3. Hur sektorerna tagit sig an barnrätts- och ungdomsperspektivet	5
Barn och unga är en prioriterad målgrupp i de flesta sektorer	5
De flesta exemplifierar sätt som deras frågor berör barn och unga	6
Nästan hälften av sektorerna gör med djuplodande analyser	7
Barnrätts- och ungdomsperspektivet integreras i olika processer	8
Integrerade i flera sektors styrdokument	10
Självskattad förstärkning av perspektivet under perioden	11
4. Sektorernas insatser och aktiviteter	12
5. Exempel på initiativ för, med och av barn och unga	17
6. Barn och ungas representation	19
7. NORDBUK:s arbete under perioden	20
8. Slutsatser	22

1. Sammanfattning

Nordiska ministerrådets [tvärsektoriella strategi för barn och unga](#), lyfter fram barn och unga som en prioriterad målgrupp i ministerrådets arbete. Med barn och unga avses barn från 0 år till unga upp till 25 år. Strategin fastslår tillsammans med [Nordiska ministerrådets policy för integrering](#) att ett barnrätts- och ungdomsperspektiv är ett tvärsektoriellt perspektiv ska genomsyra ministerrådets arbete.

Nordiska ministerrådets arbete med strategin, ska vartannat år beskrivas för Ungdomens Nordiska råd och Nordiska rådet. Tre redogörelser har hittills lämnats. Följande redogörelse är den fjärde och beskriver arbetet åren 2022–2023.

Resultatet visar att:

- Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådets arbete.
- Nästan hälften av sektorerna gör mer djuplodande analyser av hur de frågor som de ansvarar för knyter an till barn och unga eller FN:s konvention om barnets rättigheter.
- Arbetet med att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i arbetet är vanligast i planering och genomförandet av olika aktiviteter och i formulering av samarbetsprogram och andra styrdokument.
- Samtliga sektorer som tillskrivit ett särskilt ansvar för strategins genomförande har integrerat ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sina samarbetsprogram.
- Exempel på sätt som strategins insatsområden fått genomslag i praktiken ges från olika sektorer och områden.

Redogörelsen visar på en successiv förstärkning av arbetet med att integrera av ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i Nordiska ministerrådets arbete. Samtidigt behöver arbetet förstärkas ytterligare för att uppnå uppsatta mål. Fler sektorer behöver integrera perspektivet som en del av sin löpande verksamhet. Arbetet kan fördjupas och vidareutvecklas hos de som kommit en bit på vägen. Det är också viktigt att stärka arbetssätt där barn och ungas röster tas med i alla steg av arbetet.

Detta är slutsatser som Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) kommer att ta med sig i till MR-SAM:s arbete med ett nytt samarbetsprogram. Ska Norden var världens mest hållbara och integrerade region år 2030 är det avgörande att synsättet att alla barn och unga är viktiga här och nu, inte bara i framtiden fortsätter att omsättas i praktiken i Nordiska ministerrådets arbete.

2. Inledning

Enligt Nordiska ministerrådets [tvärsektoriella strategi för barn och unga](#), som beslutades av samlingsministrarna 2016 och som förlängts till 2024 ska barn och unga vara en prioriterad målgrupp i ministerrådets arbete. Med barn och unga avses barn från 0 år till unga upp till 25 år.

Strategin beskriver riktningen för arbetet mot visionen om att "Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga". Den fastslår tillsammans med [Nordiska ministerrådets policy för integrering](#) att ett barnrätts- och ungdomsperspektiv är ett tvärsektoriellt perspektiv ska genomsyra ministerrådets arbete. Strategin pekar även ut tre strategiska insatsområden som samtliga sektorer, men särskilt sex av dem, bör beakta i arbetet:

1. Stärkt stöd till och inkludering av utsatta barn och unga
2. Fortsatt samverkan och stöd till civilsamhället
3. Förbättrad kunskapsdelning och kompetenshöjande insatser

Nordiska ministerrådets arbete med strategin, ska vartannat år beskrivas för Ungdomens Nordiska råd och Nordiska rådet. Tre redogörelser har hittills lämnats. Följande redogörelse är den fjärde och beskriver arbetet åren 2022–2023.

Barnrätts- och ungdomsperspektivet är ett av tre tvärsektoriella perspektiv inom Nordiska ministerrådet. De två andra är jämställdhet och hållbar utveckling.

Om redogörelsen

Redogörelsen baseras på inrapporterade uppgifter från 16 sektorer och områden inom Nordiska ministerrådet. För ökad läsbarhet benämns både formella sektorer och områden som "sektorer" i följande redogörelse.

1. Arbetsliv (MR-A)*
2. Digitalisering (MR-DIGITAL)
3. Finans (MR-FINANS)
4. Fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)
5. Gränshinder (MR-SAM)
6. Hållbar utveckling (MR-SAM)

7. Integration
8. Internationellt samarbete och Arktis (MR-SAM)
9. Justitie (MR-JUST)
10. Jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM)*
11. Kommunikationsavdelningen i Nordiska ministerrådet
12. Kultur (MR-K)*
13. Miljö och klimat (MR-MK)
14. Näring, energi och regional (MR-TILLVÄXT)* (Här har svaren från de tre delsektorerna näring, energi och regional slagits samman)
15. Social och hälsa (MR-S)*
16. Utbildning och forskning (MR-U)*

* Sektorer som har ett särskilt ansvar för strategins genomförande.

Sektorerna har fått svara på en enkät, som successivt utvecklats och förenklats sedan den första redogörelsen. De har fått redogöra för hur de arbetat med strategin och ge belysande exempel på initiativ och arbetssätt. Det är deras svar på denna enkät som utgör grunden för redogörelsen. Svaren är ursprungligen formulerade på danska, norska eller svenska men då de citeras har de i följande redogörelse översatts till svenska.

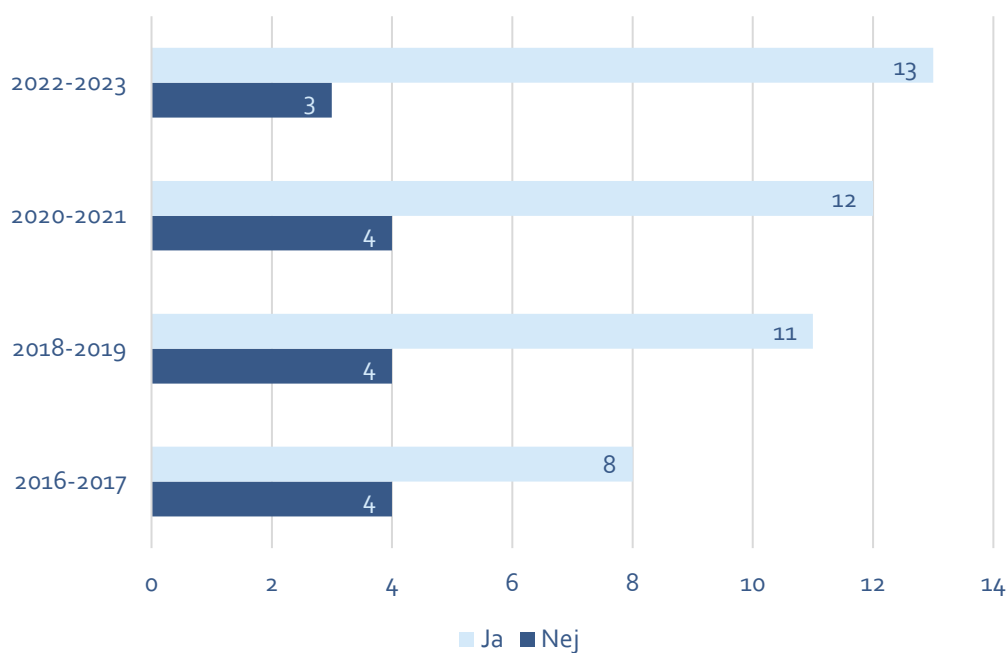

3. Hur sektorerna tagit sig an barnrätts- och ungdomsperspektivet

I följande kapitel görs en sammanställning av hur sektorerna prioriterat och integrerat barnrätts- och ungdomsperspektivet i sitt arbete.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i de flesta sektorer

Barn och unga är fortsatt och i enlighet med [Nordiska ministerrådets tvärsektoriella strategi för barn och unga i Norden](#) en prioriterad målgrupp inom de flesta av Nordiska ministerrådets områden och sektorer. Bland de som svarar nej så skriver en sektor att de inte har projekt specifikt riktade mot målgruppen. Däremot lyfter samtliga sektorer som svarat att målgruppen inte är prioriterad fram exempel på styrdokument och initiativ där ett barnrätts- och ungdomsperspektiv integrerats.

Figur 1: Är barn och unga en prioriterad målgrupp i er sektors/områdes arbete?

De flesta exemplifierar sätt som deras frågor berör barn och unga

Med något undantag, beskriver alla sektorer hur de frågor de arbetar med berör barn och unga.

”Barn påverkas av de frågor som vår sektor sysslar med, särskilt eftersom många unga flyttar från landsbygd till tätort.”

MR-TILLVÄXT

Vissa gör det mer indirekt exempelvis genom att beskriva unga som en naturlig del av en bredare välfärdsfrågor eller strävan mot en hållbar utveckling. Andra beskriver mer direkt specifika frågor som sektorn arbetar med och som berör barn och unga. En del sektorer som har en mycket nära koppling direkt till barn och unga såsom kultur, social och utbildning beskriver både hur deras sektor har barn och unga både som en naturlig målgrupp för sitt arbete och där deras röster och perspektiv ständigt är en integrerad del av deras verksamhet.

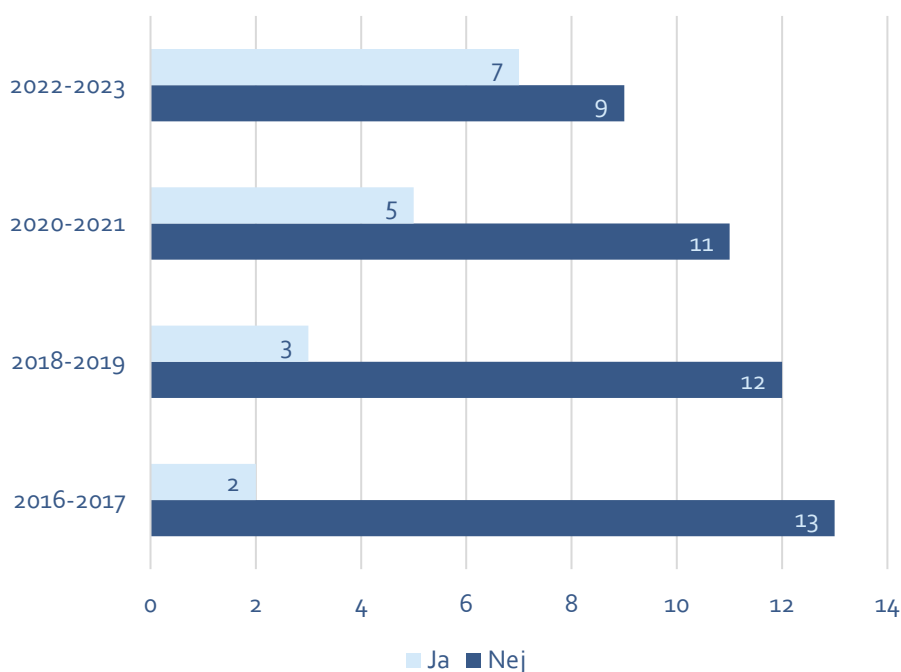
”Barn och ungas perspektiv är en del av frågor som påverkar brottsbekämpningen, särskilt kampen mot människohandel och förebyggande av brott som sexuella övergrepp på internet. Vidare ingår det i familjerättsliga frågor, där hänsynen till barnets bästa är av central betydelse.”

MR-JUST

Nästan hälften av sektorerna gör med djuplodande analyser

Nästan hälften av sektorerna uppger att de har analyserat hur de frågor som de ansvarar för knyter an till barn och unga eller FN:s konvention om barnets rättigheter.

Figur 2: Har ni analyserat eller undersökt hur er sektor/område knyter an till barn och unga eller till FN:s konvention om barnets rättigheter?

Analyserna varierar, precis som beskrivningarna i övrigt både i djup och detaljgrad. **Arbetsliv (MR-A)** har svarat nej på frågan men säger att de löpande i sitt arbete beaktar barn och ungas röster, exempelvis genom att låta barn och unga komma till tals i framtagandet av nu gällande samarbetsprogram för sektorn. **Fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)** skriver också att ambitionen är att i framtagandet av nytt samarbetsprogram, för första gången, genomföra en gedigen analys med utgångspunkt i barnkonventionen. **Jämställdhet och LGBTI (MJ-JÄM)** har inför arbetet med nytt samarbetsprogram låtit en extern part utvärdera nuvarande program. I utvärderingen var det ett krav att ungas röster skulle höras. Det resulterade i flera inspel rörande teman och frågor som nu kommer beaktas i den fortsatta processen.

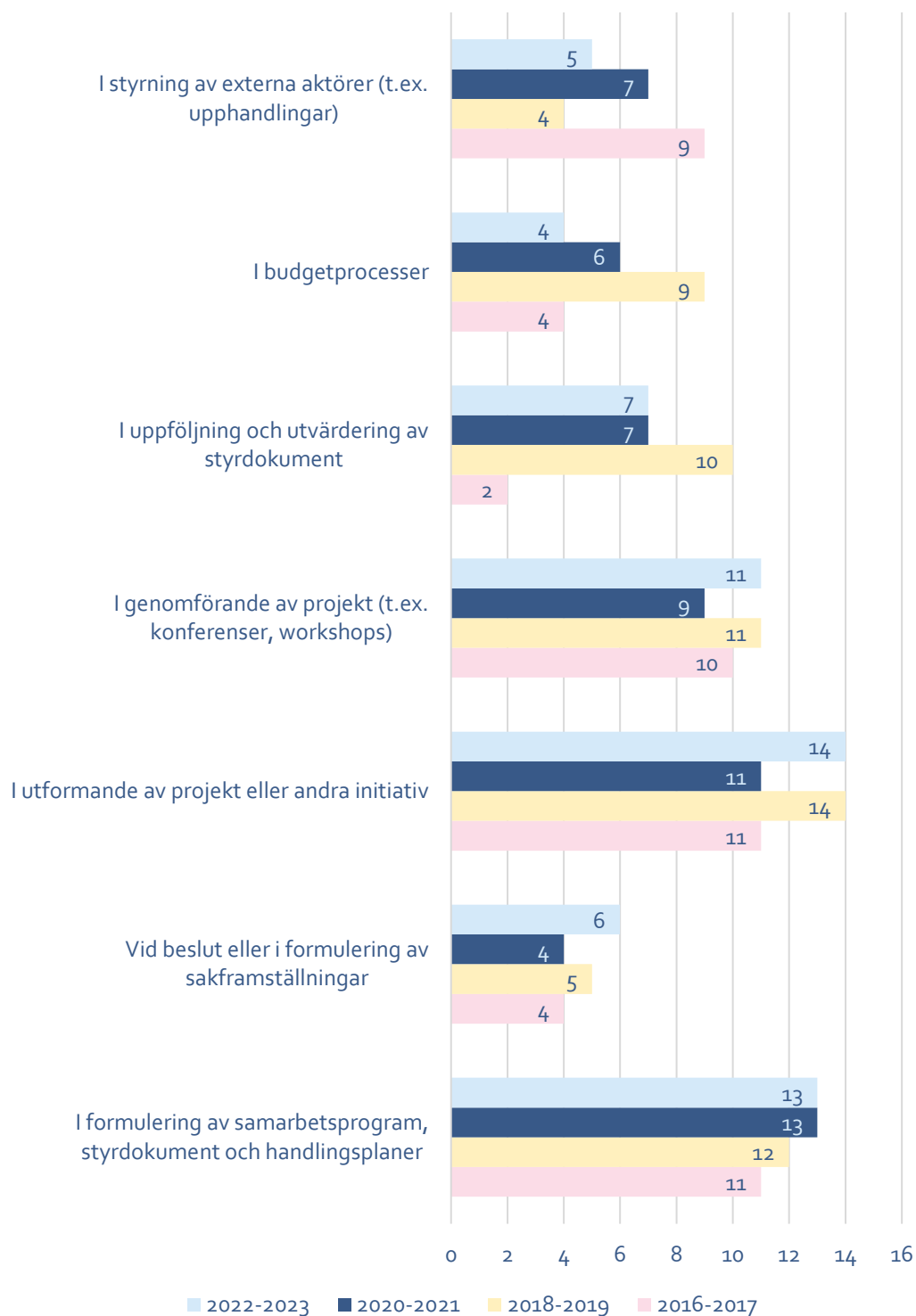
Social och hälsa (MR-S) beskriver detaljerat hur FN:s konvention varit en viktig utgångspunkt för planering och genomförande av insatser inom områden rörande delaktighet och inflytande, barnfattigdom, funktionsnedsättning och rätt till utbildning. Sektorn uppger också att en ny analys med utgångspunkt i barnkonventionen kommer att göras i framtagandet av nytt samarbetsprogram för perioden 2024–2030.

”Sektorn har till exempel initierat flera projekt som målmedvetet försöker stärka de nordiska barns och ungas rätt till och möjlighet till delaktighet och inflytande (artikel 12), riktat arbete med inkludering och efterlevnad av rättigheter bland barn och unga med funktionsnedsättning (artikel 12).”
MR-S

Barnrätts- och ungdomsperspektivet integreras i olika processer

Sektorerna har också fått ange i vilka processer som de integrerar ett barnrätts- och ungdomsperspektiv. Se figur 3.

Resultatet visar det framför allt är i planering och genomförandet av projekt och andra initiativ som ett barnrätts- och ungdomsperspektiv integreras. Svaren visar i siffror på det som många också beskrivit i text, det vill säga att det är vanligt att perspektivet integreras som vid formulering samarbetsprogram och andra styrdokument. 13 av 16 sektorer har uppgett det. Precis som tidigare är det mindre vanligt att perspektivet ingått i styrning av externa aktörer eller i budget- eller beslutsprocesser. Knappt hälften av sektorerna har sagt att det i likhet med jämställdhetssektor (se avsnittet ovan) integrerat ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i uppföljning och utvärdering av styrdokument. I årets svarsmall hade ett svarsalternativ lagts till som handlade om perspektivet integreras genom att ställa krav på bidragsmottagare (exempelvis kriterier i ansökan eller redovisning). Det uppger hälften av sektorerna att de gjort. **Finans (MR-FINANS)** har uppgett att de inte bedrivit ett aktivt arbete med att integrera perspektivet under aktuell period, något som delvis uppges har berott på stor omsättning av personal.

Figur 3: I vilka processer integrerar ni ett barnrätts- och ungdomsperspektiv?

Integrerade i flera sektors styrdokument

De 13 sektorer som integrerat perspektivet i sina styrdokument har också fått uppge i vilka styrdokument. Följande sektorer har samarbetsprogram där perspektivet är integrerat. Alla sektorer som tilldelats ett särskilt ansvar för implementering av strategin för barn och unga i Norden ingår.

- Arbetsliv (MR-A)
- Internationellt samarbete och Arktis (MR-SAM)
- Justitie (MR-JUST)
- Jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM)
- Kultur (MR-K)
- Näring, energi och regional (MR-TILLVÄXT)
- Social och hälsa (MR-S)
- Utbildning och forskning (MR-U)

”De flesta mål i samarbetsprogrammet har ett indirekt barn- och ungdomsperspektiv. Det är ett explicit fokus på barn och unga i fyra av målen.”

MR-JÄM

Bland övriga exempel finns perspektivet med i [Nordiska ministerrådet kommunikationsstrategi 2020-2024](#). I [Gränshinderrådets mandat 2022-2024](#) framgår att ordförande ska, för att säkra barn- och ungdomsperspektivet, under mandatperioden bjuda in en representant från Ungdomens Nordiska Råd till ett möte. I övrigt finns det exempel på insatsmallar, arbetsplaner, handlingsplaner, budgettexter, deklarationer och överenskommelser där ett barnrätts- och ungdomsperspektiv finns med i ministerrådets arbete.

Självskattad förstärkning av perspektivet under perioden

I årets enkät har sektorerna också för första gången fått svara på hur de bedömer arbetet med att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv sett ut under aktuell period (2022–2023) i jämförelse med 2020–2021.

Hälften av sektorerna, upplever att perspektivet stärkts de senaste åren. 7 sektorer svarar att det tagit ungefär likvärdigt utrymme aktuell period. Endast en sektor, **Justitie (MR-JUST)**, uppger att perspektivet fått ta ett minskat utrymme under aktuell period och att det då fokuserats till det integrerats vid formulering av samarbetsprogram.

“Vi försöker alltid utveckla nya sätt att integrera barns och ungas perspektiv”
Kommunikation

4. Sektorernas insatser och aktiviteter

I följande kapitel följer sammanställningar av sektorernas svar på frågan om de i enlighet med handlingsplanens mål 11, gett "barn och unga, en starkare röst och delaktighet i det nordiska samarbetet". De var den fråga där sektorerna i enkäten uppmanades ge en helhetsbild av relevanta arbetssätt, projekt, publikationer och andra relevanta aktiviteter. Vissa beskrivningar har av utrymmesskäl kortats. En del insatser har också beskrivits i nästa kapitel som närmare exemplifierar olika sektorers insatser för, med och av barn och unga.

Arbetsliv (MR-A) skriver att ungdomar utgör en särskild grupp i MR-A:s omfattande projekt syftande till att öka arbetsmarknadsdeltagandet bland utsatta grupper. Projektet pågår till 2024 och har släppte under 2023 rapporten [Labour market attachment in the Nordic countries](#). Sektor tar också upp det projekt som kartlägger utbildning rörande arbetsmiljön, bland annat för ungdomar som 2023 gav ut en [rapport](#). De nämner också Nordregio-projektet [Not "just" a green transition](#) som har unga som en särskild målgrupp. Sektor beskriver även hur det norska ordförandeskapet under 2022 hade fokus på inkludering av utsatta ungdomar i skola, arbete och samhälle. OsloMet tog då i samarbete med andra nordiska forskare fram en kunskapssammanställning där resultaten diskuterades vid ett digitalt nordiskt seminarium om inkludering av utsatta unga i arbetslivssektorns och social- och hälsosektorns regi hösten 2022. Sektor lyfter slutligen fram det kontinuerliga programmet [Nordjobb](#) som ger säsongsarbete, boende och kultur- och fritidsprogram till unga mellan 18 och 30 år.

Digitalisering (MR-DIGITAL) har gett en omfattande beskrivning av projekt med barn och unga som en central målgrupp:

- [Cross Border Digital Services \(CBDS\) Programme](#) – ett Nordregioprojekt som ska bygga digitala gränsöverskridande digitala tjänster som underlättar studier utomlands i den nordisk-baltiska regionen.
- [CyberBattle Nordic Baltics 2023 \(CBNB\)](#) - det största etiska hackingeventet i den nordisk-baltiska regionen. CBNB:s kärnuppdrag är att öka och förbättra ungdomars cyberkompetens.
- [Digital inclusion in action](#) – ett Nordregio-projekt som ska främja en inkluderande digital omställning genom samarbete, dialog och kunskapsdelning mellan praktiker och beslutsfattare. Rapporten [Monitoring Digital Inclusion in the Nordic-Baltic region](#) publicerades 2022.
- [NOBID Consortium](#) - den nordisk-baltiska piloten av EU:s digitala plånbok

- [Finlands ordförandeskapsprojekt 2021–2023](#) - ett projekt som syftar till att bygga modeller för datautbyte för gränsöverskridande rörlighet och mobilitet (berör studier, hälsa, juridisk information).

Fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) berättar att deras förvaltningsorgan Nordic Forest Research (SNS) säkrar ungdomars delaktighet och inflytande genom att ha ungdomsrepresentanter i [styrelsen](#). Sektor lyfter också projektet [BioEquality](#) har haft ett aktivt fokus på unga och [Ny Nordisk Mat](#) fokuserar på att integrera ett barn- och ungdomsperspektiv i arbetet med hållbar kost. Sektorn nämner också projektet [Se, så och smaka](#) som syftar till att bygga barn och ungas förståelse för hållbar livsmedelsproduktion. Sektorn berättar också om projektet [PromoKids](#) som syftar till att förebygga fetma bland barn och unga. Det största projektet, [Nordiska Nä-ringsrekommendationer](#), ger också en evidensbaserad plattform för länder att utforma sina kostråd för hälsa och miljömässig hållbarhet. Detta kommer barn och unga till del särskilt i de länder där skolmaten upphandlas offentligt, och med bas i dessa kostråd.

Jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM) beskriver hur de främst fokuserat sitt arbete med att involvera unga över 18 år genom att erbjuda talartid vid viktiga möten och konferenser, där unga experter deltar på lika villkor som vuxna experter. Detta har varit prioriterat i samband med FN:s klimattoppmöte (COP27) och inför detta, där ett nordiskt rundabordsamtal har hållits. Dessutom har sektorn inkluderat ungas röster i statusutvärdering av befintligt samarbetsprogram (se beskrivning i nästa kapitel).

Kultur (MR-K) lyfter fram [Volt – kultur- och språkprogrammet](#) för barn och unga samt satsningen [Bokslukaren](#) som beskrivs som sektors flaggskeppsverksamhet under perioden. Konferensen [Kultur för alla](#) som genomfördes i september 2022 som var inriktad på inkludering av personer med funktionsnedsättning i kultursektorn hade ett tydligt fokus på barn och ungas konst- och kulturutbildning och unga deltog i programmet. Sektor beskriver överlag hur en betydande del av deras fem kulturinstitutionernas program lyfter fram barn och ungas aktiva deltagande som en framgångsfaktor. De beskriver också Nordens institut på Grönland, NAPA:s arbete med workshops för barn och unga, vars huvudsakliga syfte är att barn och unga ska kunna förverkliga sig i det nordiska samhället och besluta om sitt eget deltagande i samhälle. Kultursektorn nämner också Nordens Hus på Färöarnas arbete med det tvärssektoriella programmet "Hållbar livsstil", under vilket ett av projekten "Goda Livsmål" beskrivs närmare nedan. Ungdomar deltog i 5 workshops och en fyradagarsvistelse på Island, där de själva planerade och genomförde evenemang och kampanjer.

Miljö och klimat (MR-MK) beskriver de stöd de gett till nordiska ungdomsorganisationer och nätverk – stöd som i sin tur möjliggöra för dem att ta fram rekommendationer till ministrar inför politiska möten såsom FN:s klimattoppmöte, COP27 och Stockholm+50. Sektorn kommer också att etablera av en ny ”ungdomspulje” som kommer finansiera aktiviteter som nordiska unga genomför eller deltar i.

Näring, energi och regional (MR-TILLVÄXT) beskriver de indirekta värde för barn och unga som deras fokus den gröna omställningen av energisektorn har på framtida och generationers möjligheter att täcka sina energibehov, men också att kunna leva i samhällen med mindre föroreningar och naturförstöring. Sektorn nämner även projektet [Gen Z Agency](#) som beskrivs närmare i nästa kapitel.

Social och hälsa (MR-S) beskriver hur de skapat ett tvärnordiskt nätverk för barnets första 1000 dagar. Nätverket, som har ett 3-årigt mandat samlar ett antal experter och aktörer inom ländernas social- och hälsosektorer för att diskutera hur man under barns första 3 levnadsår kan arbeta för goda uppväxtförhållanden runt barnet. 2022 publicerades följande [policyrekommendationer](#).

Sektorn har också låtit analysera de konsekvenser coronakrisens haft för upplevd ensamhet, isolering och socialt missnöje i Norden. Projektet avslutades i början av 2023 och resultaten summerades i rapporten [The impact of the COVID-19 pandemic on social isolation and loneliness – A Nordic research review](#). Ett närbesläktat projekt är [Konsekvenser av Corona-pandemin: Barn och ungas rätt att bli hörda](#) som beskrivs närmare i nästa kapitel.

I det den danska ordförandeskapets projekt från 2020–2022 Nordisk ungdom i hållbara samhällen, ansvarade social- och hälsosektorn för det spår som handlade om barns och ungas psykiska välbefinnande. Ett expertnätverk etablerades och en rad rapporter publicerades, bland annat rapporten [A cross-Nordic Mapping of Associative Factors to the Growth of Mental Distress Among Youth](#) vars resultat spridits via webinarier. Nordiskt välfärdscenter har koordinerat och stöttat ett projekt om förstärkt stöd till barn födda med fosteralkoholsyndrom. [Rapport](#) med rekommendationer publicerades 2022.

Sektorn har också stöttat ett stort civilsamhällesprojekt som fokuserar på att etablera ett gränsöverskridande samarbete mellan civilsamhällets organisationer inom det sociala området. Sektorn beskriver också hur de under perioden haft temat inkludering av utsatta unga i meningsfulla samhällen på sina ministermöten. Diskussionerna fokuserade på det ökande ohälsa bland unga i Norden, orsakerna till detta och hur dessa kan motverkas. MR-S ska under 2023 följa upp samtalen och besluta om hur sektorn ska arbeta riktat för att stärka inkluderingen (och behålla) av utsatta unga i utbildning och sysselsättning. Slutligen beskriver sektorn hur de inom funktionshinderområdet tagit

fram ett nytt samarbetsprogram för perioden 2023–2027. Ett mål är att barn- och ungdomsperspektivet i det nordiska samarbetet kring funktionsnedsättningsfrågor ska stärkas.

Utbildning och forskning (MR-U) har under perioden haft ett särskilt fokus på att uppmärksamma och ta vara på barn och ungas upplevelser om covid19-pandemin och dess effekter på deltagande, välmående och inläring. NordForsk har bland annat satt i gång ett [nytt forskningsprogram inom temat](#). Vid lanseringskonferensen under det norska ordförandeskapet erbjöds särskilt ett forum för unga att komma själv till tals och lyfta fram erfarenheter och tankar om vad som kan förstärkas bättre. Utbildningssektorn har också medverkat i det tvärssektoriella projektet om barn och ungas möjligheter till deltagande och utveckling efter covid19-pandemin som beskrivits under social- och hälsosektorns avsnitt. De har bland annat inriktat sig på elevråden i skolorna och deras möjligheter att ta vara på barns och ungas rätt att bli hörda om beslut som gäller dem - även i undantagstillstånd.

Sektorn beskriver också att olika ordförandeskapsinitiativ och projekt haft ett särskilt fokus på att lyfta barns och ungas röster i det nordiska samarbetet. I de handlingsplansprojekten kring [utbildning för hållbar utveckling](#) finns exempelvis ett fokus på skolutvecklingsfrågor i ett brett perspektiv.

Sakkunnignätverket för demokrati, inkludering och sammanhållning (så kallade DIS-nätverket) har under 2022–2023 haft ett särskilt fokus på barns och ungas demokrati-förståelse, yttrandefrihet och dess gränser i skolvärlden samt barnrättighetsfrågor. Nätverket har ordnat expertmöten, seminarier, bidragit till en publikation om yttrandefrihet för lärare (som en del av den norska Dembra-serien) samt är med i den kommande ungdomsmånaden under isländska ordförandeskapet (se beskrivning under NORD-BUK:s arbete under perioden).

Under 2023 sjösätts ett [initiativ för yrkesutbildningen i Norden](#). Målet med initiativet är att engagera unga i Norden i lösningar som kan locka fler till yrkesutbildningsstudier.

Sektorn nämner också det [Nordplus](#) och [Nordplus Junior](#)-programmen som årligen stödjer utbyten mellan studerande i Norden. Nordplus Junior understöder utbyte av skolklasser/elevmobilitet och möjliggör årligen olika slags samarbetsprojekt mellan förskolor, skolor, gymnasiala utbildningar och högskolor i hela Norden och Baltikum. 2022 beviljades 109 av 151 inkomna ansökningar. Totalt utbetalades 4,5 miljoner euro vilket förväntas leda till elev- och lärarmobilitet för över 6 800 personer.

Gränshinder (MR-SAM) beskriver hur de under Gränshinderrådet under Nordiska rådets temasession 2023 träffat medlemmar ur Ungdomens Nordiska Råd för diskussion rörande mobilitet och gränshinder för de unga. Mötet kommer att följas upp med ännu ett möte under Nordiska rådets session hösten 2023.

Hållbar utveckling (MR-SAM) beskriver hur de säkrat barn och ungas delaktighet genom att ha med ungdomsrepresentanter i;

- expertgruppen för hållbar utveckling,
- det nordiska civilsamhällesnätverket (Nordic Civ) samt
- styrgruppen för det tvärsektoriella programmet "Hållbara livsstilar i Norden".

Utöver detta skriver sektorn att de håller på att starta upp ett nordiskt ungdomsnätverk för hållbar utveckling som ska stöda ungdomsrepresentanterna i expertgruppen men även genomföra egna insatser.

Kommunikation har etablerat ett systematiskt samarbete med olika ungdomsorganisationer. De ger exempelvis unga representanter tillgång till sina kanaler i sociala medier med full bestämmanderätt.

Finans (MR-FINANS), Justitie (MR-JUST), Integration och Internationellt samarbete och Arktis (MR-SAM) har inte rapporterat in några specifika exempel på aktiviteter eller arbetssätt.

5. Exempel på initiativ för, med och av barn och unga

Sektorerna har också ombetts att ge belysande exempel på aktiviteter, projekt eller insatser som har gjorts **för, med** eller **av barn och unga** under 2022–2023. Nedan återges några av exemplen:

För barn och unga

Fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)

nämner stödet till stärkt nätverkande mellan aktörer på nordisk nivå kring [barn och unga och hållbarhet och mat](#) (under programmet New Nordic Food). De lyfter också utlysningen av [forskningsmedel på temat Youth perspective on mitigating climate change in Nordic forests](#).

Gränshinder (MR-SAM): Området [informationstjänster för fri rörlighet i Norden](#) deltar regelbundet i samt anordnar jobb- och rekryteringsmässor särskilt med fokus på att få unga att bli mer mobila och arbeta i ett annat nordiskt land.

Kultur (MR-K): Sektorerna nämner en rad initiativ direkt riktade mot barn och unga. Ett exempel är Nordens Hus på Färöarna och arbetet med det tvärspektoriella programmet "Hållbar livsstil", ett program som även NORDBUK varit med och stöttat. Därunder finns ett projekt som heter "Goda Livsmål" och är en kommunikationsinsats för och av unga. Detta projekt ska ge unga en plattform för att diskutera och sprida kunskap om hållbar utveckling i Norden, och följer [När Nordiska ministerrådet involverar barn och unga i sitt arbete: Principer och förhållningssätt](#).

Utbildning och forskning (MR-U): I ordförandeskapsprojektet "Nordens unge i bæredygtige fællesskaber" 2020–2022 undersökte man orsaker till ökning av psykisk ohälsa bland unga i Norden. En kartläggning av best practice hade genomförts med fokus på sammanhållna insatser och förslag för framtida åtgärder sammanfattats i en [rapport](#). Sektorerna nämner också [Tegntube](#) – en nordisk webbplats om teckenspråk som presenterar teckenspråk som språk som talas av unga. Webbplatsen är framtagen i samarbete med unga i Norden och ägs av det nordiska nätverket för teckenspråk.

Med barn och unga

Jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM): I den utvärdering som sektorn under 2022 lät göra av nuvarande samarbetsprogram involverades ungdomsorganisationer i en medskapande workshop där deras syn vilket fokus det nordiska samarbetet inom LGBTI- och jämställdhetsområdet bör ha framåt. Vid [nordiskt rundabordssamtal om jämställdhet och den gröna omställningen](#) deltog ungdomsrepresentanter på samma sätt som vuxna.

Näring, energi och regional (MR-TILLVÄXT) lyfter fram [Gen Z Agency](#) är ett Nordregio-projekt som syftar till att identifiera och beskriva lösningar som unga människor tycker är viktiga för att de med glesbefolkade områdena i Norden ska vara attraktiv att bo, arbeta och trivas i. Projektet utgår från deltagande och interaktiva metoder där unga vuxna diskuterar och formulerar utmaningar, förutsättningar och lösningar. Projektet kommer att bilda nätverk av nordiska unga vuxna och engagera dem i en serie samskapande tematiska workshops under 2023.

Integration: I Nordens Valfärdscenters projekt om [barn och ungas möjligheter till deltagande och utveckling efter covid-19-pandemin](#) har nordiska ungdomar hörts och engagerats, även unga med invandrarbakgrund. Det finns exempelvis en rad [filmer](#) med nordiska ungdomar såsom Hanna och som pratar om deras upplevelser av pandemin och om varför rätten att göra sin röst hörd är viktig i kristider.

Av barn och unga

Hållbar utveckling (MR-SAM) lyfter fram det nätverk av ungdomsorganisationer som under perioden kommit i gång med sitt arbete. [Det nordiska civilsamhällesnätverkets](#) uppdrag är att stärka civilsamhällets röst i det nordiska samarbetet och bidrar till omställningen till ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart Norden. Uppdraget sträcker sig fram till 2024.

Miljö och klimat (MR-MK) lyfter fram sitt arbete med att säkra [ungas röster vid klimat-toppmötet Stockholm +50](#).

Social och hälsa (MR-S): I projektet [Konsekvenser av Corona-pandemin: Barn och ungas rätt att bli hörda](#) har där kunskap samlats om barn upplevelse av delaktighet i beslut som berört dem under pandemin. Under 2023 släpptes en [rapport](#) där över 100 ungas perspektiv på deras upplevelse av delaktighet speglades.

6. Barn och ungas representation

Sektorerna har också fått svara på om det har beslutande eller grupper där ungdomar varit direkt eller indirekt representerade i arbetet. Följande exempel ges:

Fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS)

Ungdomsrepresentant med i styrgruppen för SNS

Social och hälsa (MR-S)

Funktionshindersarbetet under åren 2021-2022 haft medverkan av en barn- och ungdomsrepresentant i fullmäktige

Kultur (MR-K)

Ungdomsrepresentanter som sakkunniga inom Volt – kultur- och språkprogrammet för barn och unga

Hållbar utveckling (MR-SAM)

Två ungdomsrepresentanter i den nordiska expertgruppen för hållbar utveckling

Ungdomsrepresentanter i det nordiska civilsamhällesnätverket (Nordic Civ)

Ungdomsrepresentant i styrgruppen för det tvärssektoriella programmet "Hållbara livsstilar i Norden"

Det finns också sektorer som hänvisar till ungas deltagande i mer tillfälliga evenemang och satsningar. Gränshinder-området har exempelvis nämnt projektet "Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden" där Ungdomens Nordiska Råd varit medlem i [tankes-medjan](#) som utformat rekommendationerna.

7. NORDBUK:s arbete under perioden

I följande kapitel beskrivs NORDBUK:s arbete med strategin under perioden 2022–2023.

NORDBUK:s uppdrag är att bistå de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) i implementering, uppföljning och utvärdering av strategin för barn och unga i Norden. Kommittén ska också stödja ministerråden att arbeta utifrån ett barnrätts- och ungdomsperspektiv och stödja tvärsektoriell samverkan inom Nordiska ministerrådet i barn- och ungdomspolitiska frågor. Som ett led i sitt uppdrag genomför NORDBUK också aktiviteter som utgår från strategin, till exempel att utföra projekt, insatser och andra aktiviteter inom strategins tre strategiska områden.

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i nordiska och internationella barn- och ungdomspolitiska frågor.

1. Stärkt stöd till och inkludering av utsatta barn och unga

Inom detta insatsområde har NORDBUK utfört och gett stöd till ett flertal projekt. NORDBUK har exempelvis beviljat stöd till under perioden 2022–2024 till projektet [Barn och ungas rätt till att bli hörda – Coronakrisens konsekvenser för utsatta barn och unga i Norden](#) för perioden 2021–2024 som socialsektorn beskrivit ovan och som de genomför i samverkan med NVC och NORDBUK. Stöd har också beviljats till Kommunikationsprojekt av och för unga - hållbara livsstilar som genomförs inom programmet Hållbara livsstilar i Norden. Programmets målsättning är att göra det enklare för Nordens konsumenter att leva hållbart och påskynda utvecklingen av normaliseringen av hållbara livsstilar.

2. Fortsatt samverkan och stöd till civilsamhället

En majoritet av NORDBUK:s budget går till [stödprogrammet Norden 0–30](#). Målsättningen är att stärka barn och ungas egen organisering, inflytande och deltagande i politiska processer, samt att stärka en nordisk identitet bland barn och unga. Under 2022 inkom 88 ansökningar varav 31 beviljades. Den totala beviljade bidragssumman var närmare 1 miljon euro. Den sista av de tre ansökningsomgångarna var den största i stödprogrammets historia vilket skulle kunna visa på återhämtning bland

ungdomsorganisationer efter pandemin. Bland de sökande är få aktörer från Färöarna, Grönland och Åland och från urfolksområden. Sakkunniggruppen för Norden o–30 lyfter i NKK:s årsrapport fram en utveckling där de ser många projekt som aktivt involverar ungdomar i aktiviteterna redan från planeringsfasen och att allt fler projekt också leds av ungdomarna själva.

Utöver stödprogrammet har NORDBUK stöttat civilsamhällets organisationer exempelvis genom att bevilja Landsrådet for Norges barn- och ungdomsorganisationer (LNU) stöd till genomförande av frivillighetens år 2022. Det har inneburit stöd till olika arrangemang där barn- och ungdomsorganisationer samlats för att diskutera och stärka rollen som de har och i högre utsträckning kan ha i demokratin och som de kan spela för att minska utanförskap. NORBUK stödjer även genomförandet av projektet Nordisk ungdomsmånad och dess slutkonferens på Island i november 2023.

3. Förbättrad kunskapsdelning och kompetenshöjande insatser

Under 2022–2023 har en viktig del i arbetet handlat om att medverka i implementering [Nordiska ministerrådets policy för integrering av hållbar utveckling, jämställdhet och ett barnrätts- och ungdomsperspektiv](#). Det har bland annat inneburit stöd till och medverkan i framtagande av en utbildning för medarbetare inom Nordiska ministerrådet – en utbildning som tar sitt avstamp i policyn. NORDBUK har också beviljat stöd till framtagande av stöd till så kallade rättighetsbaserade analys för barn och unga i Nordiska ministerrådet. Mallar som stödjer analyser planerar att tillgängliggöras under 2023.

Som en del i arbetet att främja tvärssektoriell samverkan har NORDBUK varit med och finansierat forskningssatsningen om sexuella trakasserier i arbetslivet som samarbetsorganet Nordisk information för kunskap och kön, NIKK administrerar under 2021–2023. Satsningen är finansierat med medel från jämställdhetssektorn, kultursektorn, arbetslivssektorn och NORDBUK. Under 2023 genomför en slutkonferens i form av ett nordiskt tvärssektoriellt arrangemang som eftersträvar bred representation från olika länder, perspektiv och sektorer. Målgruppen utgörs framför allt av politiker och arbetslivsaktörer med makt att påverka ramarna för och utvecklingen på arbetsplatser i Norden, exempelvis arbetsmarknadens parter.

Som en del i sitt uppdrag att följa arbetet med strategin har NORDBUK under våren 2023 låtit genomföra en extern utvärdering av den. Syftet har varit att få en bättre bild av strategins genomslag och huruvida insatsområden fortsatt anses relevanta. Resultatet visar att det genomförts insatser inom samtliga områden inom Nordiska ministerrådet. De strategiska områdena i strategin upplevs fortfarande vara högst relevanta. Slutsatserna tas med i NORDBUK:s medverkan i MR-SAM:s framtagande av nytt samarbetsprogram med underliggande arbetsplaner och program under 2024.

8. Slutsatser

Resultatet från redogörelsen för 2022 – 2023 visar att barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådets arbete. De alla flesta sektorer och områden kan exemplifiera hur deras frågor berör barn och unga. Nästan hälften av sektorerna uppger att de gjort mer djuplodande analyser av hur de frågor som de ansvarar för knyter an till barn och unga eller FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är en ökning av antalet sektorer i jämförelse med förra redogörelsen och fortsätter den uppåtgående trend som kunnat skönjas i de tre tidigare redogörelserna.

Arbetet med att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i arbetet är vanligast i planering och genomförandet av olika aktiviteter och i formulering av samarbetsprogram och andra styrdokument. Samtliga sektorer som tillskrivit ett särskilt ansvar för strategins genomförande har integrerat ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i sina samarbetsprogram.

I sektorernas beskrivningar av arbetssätt och insatser under perioden finns ett tydligt fokus på barn och ungas utsatthet. Uppföljning av barn och ungas involvering i beslut som berörde dem under Corona-pandemin är ett exempel, stärkt fokus på barn och ungas ohälsa ett annat. Sektorerna ger också många exempel på projekt och sammanhang där barn och ungas röster kommer till tals genom deras direkta involvering, exempelvis som ungdomsrepresentanter. Det är ett arbetssätt som utvecklats sedan strategin lanserades men som har potential att användas i än högre utsträckning för att säkra att barn och ungas röster blir hörda i olika sammanhang och processer. Resultaten visar också på flera exempel på stödformer och aktiviteter där Nordiska ministerrådet stödjer barn och ungas egen organisering.

Redogörelsen visar sammantaget på en successiv förstärkning av arbetet med att integrera av ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i ministerrådets arbete. Samtidigt visar den att arbetet behöver förstärkas ytterligare för att uppnå uppsatta mål. Fler sektorer behöver integrera perspektivet som en del av sitt löpande arbete. Arbetssätten kan också fördjupas och vidareutvecklas hos de som kommit en bit på vägen. I enlighet med tidigare redogörelser går det exempelvis att konstatera att perspektivet i högre utsträckning behöver integreras i budget- och beslutsprocesser. Även i uppföljning av verksamheten och genom krav på externa aktörer kan perspektivet stärkas. Det är också viktigt att stärka arbetssätt där barn och ungas röster tas med i alla steg av arbetet. Detta är slutsatser som NORDBUK kommer att ta med sig i till MR-SAM:s arbete med ett nytt samarbetsprogram. Ska Norden var världens mest hållbara och integrerade region år 2030 är det avgörande att synsättet att alla barn och unga är viktiga här och nu, inte bara i framtiden fortsätter att omsättas i praktiken i Nordiska ministerrådets arbete.